

Czwarta edycja listy zadań

BACB Czwarta edycja listy zadań została podzielona na trzy główne części:

Pierwsza część, Podstawowe umiejętności z analizy zachowania, obejmuje zadania, które praktykujący analityk zachowania będzie wykonywał z niektórymi swoimi klientami. Zadania te reprezentują podstawowe szeroko wykorzystywane umiejętności i procedury.

Druga część, Obowiązki wobec klienta, zawiera zadania odnoszące się do pracy z każdym klientem i które powinny być stosowane w większości sytuacji.

Trzecia część, Wiedza ogólna, obejmuje zagadnienia, które powinny być opanowane przed rozpoczęciem pracy, jako zanim rozpocznie się pracę, jako analityk behawioralny. Zadania wymienione w tej części nie są zadaniami, które osoba musi wykonywać, ale są to podstawowe zagadnienia, które muszą być zrozumiałe by móc wykonywać zadania wyszczególnione w pierwszych dwóch częściach.

Lista została stworzona głównie, jako źródło dla instruktorów i narzędzie do nauki dla kandydatów. Kandydaci do tytułu BCBA czy BCaBA powinni wykazać się pełnym zrozumieniem tych zagadnień.

Wszystkie pytania z egzaminu na BCBA czy BCaBA są związane z zadaniami wyszczególnionymi w sekcji **Podstawowe umiejętności z analizy zachowania i Obowiązki wobec klienta**. Każdy formularz egzaminacyjny zawiera jedno lub dwa pytania oceniające sprawdzające wiedzę kandydata na temat każdego zagadnienia z tych dwóch części. Tematy wyszczególnione w części **Wiedza ogólna** nie są bezpośrednio sprawdzane poprzez konkretną liczbę pytań, jednak mogą być pośrednio sprawdzane w ramach zadań powiązanych z tymi tematami. Np. pytanie testowe z części **Obowiązki wobec klienta**, zadanie J-11 “Tworzy program na generalizację bodźca i generalizację reakcji” może objąć zadanie 36 z Wiedzy ogólnej “Definiuje i podaje przykłady na generalizację reakcji” czy zadanie 37 “Definiuje i podaje przykłady na generalizację bodźca”.

Etyka i zasady właściwego postępowania zawodowego są uwzględnione w każdej części listy zadań. Kodeks profesjonalnego i etycznego postępowania dla analityków zachowania jest niezbędnym uzupełnieniem niniejszego dokumentu. Uzyskujący certyfikat od BACB muszą pracować zgodnie z dyscyplinarnymi oraz etycznymi standardami i wytycznymi jak również organizować swoją pracę zgodnie z nimi. Oczekuje się od kandydatów pełnego zrozumienia tego dokumentu, jak również znaczenia postępowania etycznego, ponieważ odnosi ono do praktyki zawodowej zadań określonych w „Czwartej edycji listy zadań”. **W związku z tym, pytania odnoszące się do zagadnień etycznych związanych z konkretnymi zadaniami pojawiają się na egzaminie.**

A. Pomiar

- A-01 Mierzy częstość (liczba).
- A-02 Mierzy tempo (liczba na jednostkę czasu).
- A-03 Mierzy czas trwania.
- A-04 Mierzy opóźnienie.
- A-05 Mierzy czas między reakcjami.
- A-06 Mierzy procent występowania.
- A-07 Mierzy liczbę prób do kryterium.
- A-08 Ocenia i interpretuje zgodę między obserwatorami.
- A-09 Ocenia dokładność i rzetelność procedur pomiaru.
- A-10 Projektuje, nanosi i interpretuje dane używając wykresu z równymi interwałami.
- A-11 Projektuje, nanosi i interpretuje dane używając zapisu kumulowanego
- A-12 Projektuje i wprowadza procedury pomiaru ciągłego (np. zapis zdarzenia).
- A-13 Projektuje i wprowadza procedury pomiaru nieciągłego (np. częściowy i całościowy zapis interwałowy, chwilowe próbki czasowe).
- A-14 Projektuje i wprowadza pomiary dokonywania wyborów.

B. Schemat eksperymentalny

- B-01 Stosuje wymiary stosowanej analizy zachowania (Baer, Wolf, & Risley, 1968) do oceny czy interwencja jest analityczno-behawioralna w swojej naturze.
- B-02 Przegląda i interpretuje artykuły z literatury analityczno-behawioralnej.
- B-03 Systematycznie aranżuje zmienne niezależne by zademonstrować ich wpływ na zmienne zależne.
- B-04 Stosuje naprzemienny schemat eksperymentalny.
- B-05 Stosuje schemat eksperymentalny zmieniających się oddziaływań (wieloelementowy) treatments (np., wieloelementowy) designs.
- B-06 Stosuje schemat eksperymentalny ze zmieniającym się kryterium
- B-07 Stosuje schemat eksperymentalny z wykorzystaniem pomiaru kilku poziomów wyjściowych zachowania
- B-08 Stosuje schemat wielokrotnych próbek.
- B-09 Stosuje kombinacje elementów schematów eksperymentalnych.
- B-10 Przeprowadza analizę elementów interwencji, by wyznaczyć efektywne elementy pakietu interwencyjnego.
- B-11 Przeprowadza analizę parametryczną, by wyznaczyć efektywne wartości zmiennej niezależnej.

C. Kwestie związane z procedurami zmiany zachowania

- C-01 Określa i uwzględnia możliwe niepożądane efekty wzmocnienia.
- C-02 Określa i uwzględnia możliwe niepożądane efekty karania.
- C-03 Określa i uwzględnia możliwe niepożądane efekty wygaszania.

D. Podstawowe elementy zmiany zachowania

- D-01 Stosuje wzmocnianie pozytywne i negatywne.
- D-02 Stosuje odpowiednie parametry i rozkłady wzmocniania.
- D-03 Stosuje podpowiedzi i wycofywanie podpowiedzi
- D-04 Stosuje modelowanie i trening naśladowania.
- D-05 Stosuje kształtowanie
- D-06 Uczy łańcuchów zachowań
- D-07 Przeprowadza analizę zadania.
- D-08 Stosuje metodę wyodrębnionych prób i aranżuje swobodne zachowania sprawcze.
- D-09 Stosuje operanty werbalne jako podstawę do oceny umiejętności językowych..
- D-10 Stosuje trening echowy.
- D-11 Stosuje trening mandowy.
- D-12 Stosuje trening taktowy.
- D-13 Stosuje trening intrawerbalny.
- D-14 Stosuje trening reakcji słuchacza.
- D-15 Identyfikuje kary.
- D-16 Stosuje pozytywne i negatywne karanie
- D-17 Stosuje odpowiednie parametry i rozkłady karania.
- D-18 Stosuje wygaszanie
- D-19 Stosuje połączenia wzmocniania z karaniem i wygaszaniem.
- D-20 Stosuje niezależne od reakcji (czasowe) rozkłady wzmocnień (wzmocnianie niezależne od zachowania).
- D-21 Stosuje różnicujące wzmocnianie (np. DRO, DRA, DRI, DRL, DRH).

E. Konkretne procedury zmiany zachowania

- E-01 Stosuje interwencje oparte na manipulowaniu zmiennymi poprzedzającymi, takimi jak operacje motywacyjne i bodźce różnicujące.
- E-02 Stosuje procedury treningu różnicowania.
- E-03 Stosuje polecenia i zasady.
- E-04 Stosuje kontrakty opisujące zależności (kontrakt behawioralny).
- E-05 Stosuje zależności niezależne, zależne i współzależne od grupy.
- E-06 Stosuje procedury równoważności bodźców.
- E-07 Uwzględnia efekty kontrastu behawioralnego.
- E-08 Stosuje prawo dopasowania i zauważa elementy wpływające na wybór.
- E-09 Aranżuje sekwencje poleceń o wysokim prawdopodobieństwie wykonania.
- E-10 Stosuje zasadę Premacka.
- E-11 Stosuje procedury parowania by ustanowić nowe wzmocnienia i kary warunkowe.
- E-12 Stosuje procedury uczenia bez błędów.
- E-13 Stosuje procedury dopasowania do wzorca.

F. Systemy zmiany zachowania.

- F-01 Stosuje strategie samzarządzania.
- F-02 Wykorzystuje gospodarki żetonowe i inne systemy wzmocnień warunkowych.
- F-03 Stosuje nauczanie bezpośrednie.
- F-04 Stosuje uczenie precyzyjne.
- F-05 Stosuje zindywidualizowany system nauczania (PSI).
- F-06 Wykorzystuje uczenie incydentalne
- F-07 Wykorzystuje trening komunikacji funkcjonalnej
- F-08 Wykorzystuje systemy komunikacji wspomagającej

G. Rozpoznanie problemu

- G-01 Przegląda dokumentację i dostępne dane rozpoczynając pracę nad przypadkiem.
- G-02 Bierze pod uwagę czynniki biologiczne/medyczne mogące mieć wpływ na klienta.
- G-03 Przeprowadza wstępną ocenę klienta by określić odpowiednio problem.
- G-04 Wyjaśnia zagadnienia behawioralne używając nietechnicznego języka.
- G-05 Opisuje i wyjaśnia zachowanie, w tym zdarzenia prywatne, w terminologii behawioralno-analitycznej (niementalistycznej).
- G-06 Świadczy usługi behawioralno-analityczne we współpracy z innymi, którzy wspierają/świadczą usługi oddziaływania dla danego klienta.
- G-07 Praktykuje w ramach swoich kompetencji z zakresu stosowanej analizy zachowania i poszukuje konsultacji, superwizji i szkoleń lub, w razie potrzeby, kieruje do innych specjalistów.
- G-08 Identyfikuje i dokonuje zmian w środowisku, które zmniejszają potrzebę oddziaływań z zakresu analizy zachowania.

H. Pomiar

- H-01 Wybiera sposób pomiaru tak, aby otrzymać reprezentatywne dane biorąc pod uwagę wymiary zachowania oraz logistykę obserwacji i zapisu.
- H-02 Wybiera rozkład okresów obserwacji i zapisu.
- H-03 Wybiera sposób przedstawienia danych efektywnie pokazujący istotne relacje ilościowe.
- H-04 Ocenia zmiany w poziomie, trendzie i zmienności.
- H-05 Ocenia relacje czasowe między obserwowanymi zmiennymi (w trakcie i pomiędzy sesjami, serie czasowe).

I. Ocena

- I-01 Opisuje zachowanie używając pojęć obserwowalnych i mierzalnych.
- I-02 Opisuje zmienne środowiskowe używając pojęć obserwowalnych i mierzalnych.
- I-03 Opracowuje i wprowadza procedury zindywidualizowanej oceny behawioralnej.
- I-04 Opracowuje i wprowadza pełen zakres procedur oceny funkcjonalnej.

- I-05 Organizuje, analizuje i interpretuje zaobserwowane dane.
- I-06 Przedstawia propozycje odnoszące się do zachowań, które muszą zostać ustanowione, podtrzymane, zmniejszone lub zwiększone.
- I-07 Planuje i przeprowadza ocenę wzmocnień, by zidentyfikować potencjalne wzmocnienia.

J. Interwencja

- J-01 Wyznacza cele interwencji używając pojęć obserwowalnych i mierzalnych.
- J-02 Wyznacza możliwe interwencje w oparciu o wyniki oceny i najlepsze dostępne wyniki badań naukowych.
- J-03 Dobiera strategie interwencji na podstawie analizy zadań.
- J-04 Dobiera strategie interwencji na podstawie preferencji klienta.
- J-05 Dobiera strategie interwencji na podstawie bieżących umiejętności klienta.
- J-06 Dobiera strategie interwencji na podstawie wsparcia środowiskowego.
- J-07 Dobiera strategie interwencji na podstawie ograniczeń środowiskowych i zasobowych
- J-08 Dobiera strategie interwencji na podstawie trafności społecznej interwencji.
- J-09 Identyfikuje i bierze pod uwagę praktyczne i etyczne względy, gdy stosuje schematy eksperymentalne dla zobrazowania efektywności procedury.
- J-10 Gdy zachowanie ma być zmniejszone, wybiera odpowiednie zachowanie alternatywne, które powinno być ustanowione lub zwiększone.
- J-11 Planuje generalizację bodźca i reakcji.
- J-12 Planuje utrzymanie umiejętności.
- J-13 Wybiera behawioralne punkty zwrotne jako cele oddziaływań, gdy jest to wskazane.
- J-14 Aranżuje procedury by promować uczenie generatywne (np. relacje wywiedzione).
- J-15 Opiera podejmowane decyzje na danych przedstawianych w różnych formach.

K. Wdrażanie, zarządzanie i superwizja

- K-01 Prowadzi ciągłą dokumentację oddziaływań behawioralnych.
- K-02 Zauważa zależności kierujące zachowaniem osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie procedur zmiany zachowania i odpowiednio planuje interwencję. interventions accordingly.
- K-03 Planuje i stosuje trening nabywania kompetencji dla osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie oceny behawioralnej i procedur zmiany zachowania.
- K-04 Planuje i stosuje efektywne systemy monitorowania działania oraz efektywne systemy wzmocniania.
- K-05 Planuje i stosuje systemy monitorowania proceduralnej integralności.
- K-06 Zapewnia superwizję dla osób pracujących nad zmianą zachowania.
- K-07 Ocenia efektywność programu behawioralnego.
- K-08 Ustanawia wsparcie dla usług behawioralno-analitycznych ze strony bezpośrednich i pośrednich konsumentów.
- K-09 Dbą o wsparcie innych potrzebne do utrzymania umiejętności klienta w jego środowisku naturalnym.
- K-10 Przeprowadza właściwe zakończenie świadczenia usług, gdy nie są już one potrzebne.

Część III: Wiedza ogólna towarzysząca IV edycji listy zadań BACB

Wyjaśnia i działa zgodnie z filozoficznymi założeniami analizy zachowania

- FK-01 Prawa rządzące zachowaniem
- FK-02 Selekcjonizm (filogenetyczny, ontogenetyczny, kulturowy)
- FK-03 Determinizm
- FK-04 Empiryzm
- FK-05 Parsymonia
- FK-06 Pragmatyzm
- FK-07 Środowiskowe (w opozycji do mentalistycznego) wyjaśnienia zachowania
- FK-08 Rozróżnia między behawioryzmem radykalnym a metodologicznym.
- FK-09 Rozróżnia między teoretyczną analizą zachowania, eksperymentalną analizą zachowania, stosowaną analizą zachowania i świadczeniem usług behawioralnych

Definiuje i przedstawia przykłady poniższych pojęć:

- FK-10 zachowanie, reakcja, klasa reakcji
- FK-11 środowisko, bodziec, klasa bodźców
- FK-12 równoważność bodźców
- FK-13 relacja zwrotna (US-UR)
- FK-14 warunkowanie reaktywne (CS-CR)
- FK-15 warunkowanie sprawcze
- FK-16 interakcje reaktywno-sprawcze
- FK-17 wzmacnianie bezwarunkowe
- FK-18 wzmacnianie warunkowe
- FK-19 karanie bezwarunkowe
- FK-20 karanie warunkowe
- FK-21 rozkłady wzmacniania i karania
- FK-22 wygaszanie
- FK-23 automatyczne wzmacnianie i karanie
- FK-24 kontrola bodźcowa
- FK-25 Wielorakie funkcje pojedynczego bodźca
- FK-26 bezwarunkowe operacje motywacyjne
- FK-27 warunkowe operacje motywacyjne
- FK-28 przechodnie, odruchowe, zastępcze operacje motywacyjne
- FK-29 różnica między bodźcem różnicującym a operacją motywacyjną
- FK-30 różnica między operacją motywacyjną a efektami wzmacniania
- FK-31 zależności behawioralne
- FK-32 styczność
- FK-33 relacje funkcjonalne
- FK-34 warunkowe różnicowanie
- FK-35 różnicowanie bodźców
- FK-36 generalizacja reakcji
- FK-37 generalizacja bodźca

- FK-38 kontrast behawioralny
- FK-39 momentum behawioralne
- FK-40 prawo dopasowania
- FK-41 zachowanie kształtowane zależnościami
- FK-42 zachowanie kierowane regułami

Rozróżnia między operantami werbalnymi

- FK-43 echowe
- FK-44 mandy
- FK-45 takty
- FK-46 intrawerbalne

Zagadnienia związane z pomiarem

- FK-47 Określa mierzalne wymiary zachowania (np., tempo, czas trwania, opóźnienie, czas między reakcjami).
- FK-48 Określa zalety i wady stosowania pomiarów ciągłych i nieciągłych (np., częściowy i całościowy zapis interwałowy, chwilowe próbki czasowe).